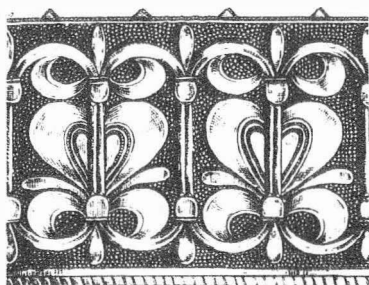

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
POBOČKA V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1961

BRNO 1962

kopání základů v hloubce 150 cm pod povrchem na lidskou kostru. Místní kronikář Jan Zbořil zaznamenal nálezové okolnosti. Kostra ležela v natažené poloze na zádech ve směru sever /hlava/ - jih. U kostry byly nalezeny bronzové předměty, z nichž J. Zbořil zachránil 3 spony a zlomek náramku. Všechny předměty jsou poškozeny, chybějící části nalezeny nebyly. Také z kostry se zachovaly jen nepatrné zbytky. O nález byl podána AÚ ČSAV pob. Brno zpráva pozdě, takže 27.IX.1961, kdy jsem na nalezišti přišel byl transformátor již hotov a nálezová situace již nebyla kontrolovatelná.

Popis nálezů:

- 1/ Bronzová spona duchcovského typu s hladkým lučíkem, pero má 2 + 2 závitů, tětiva vnější.
Rozměry: d. 6,6 cm; v. 1,9 cm; d. pera 1,5 cm; ϕ pera 0,8 cm.
- 2/ Zlomek bronzové spony pravděpodobně duchcovského typu. Konec patky a tětiva pera chybí. Lučík hladký, pero mělo 2 + 2 závitů.
Rozměry: d. 6,6 cm; v. 2,2 cm; d. pera 1,8 cm; ϕ pera 1,0 cm.
- 3/ Zlomek bronzové spony pravděpodobně duchcovského typu, z níž se zachoval jen hladký lučík, 3 závitů pera a část patky. Jehla a zbytek pera chybí.
Rozměry: d. 6,8 cm; v. 2,1 cm; ϕ pera 0,7 cm.
- 4/ Zlomek bronzového náramku z tenké tyčinky, která je na dvou místech zesílena. V jednom zesílení je prohlubeň, do které zapadal druhý konec tyčinky. Náramek lze typologicky zařadit k náramkům s hadí hlavičkou.
Rozměry: d. zlomku 6,0 cm.

Podle těchto nálezů lze hrob bezpečně zařadit do duchcovského horizontu Domamyslickým hrobem je hustá síť laténských pohřebišť v oblasti Hané rozmnožena o novou lokalitu.

Fund eines latènezeitlichen Skelettgrabes in Domamyslice /Bez. Prostějov/.

Beim Bau eines Transformators am südlichen Rand der Gemeinde, in der Flur "Pámbovské, stiessen Arbeiter beim Fundamentaushub, in einer Tiefe von 150 cm, auf ein in gestreckter Lage liegendes menschliches Skelett, das in Nord /Kopf/ - Südrichtung orientiert war. Aus dem Grabinhalt konnten drei bronzene Duxer Fibeln und das Bruchstück eines Arminges mit Schlangenkopf geborgen werden. Nach diesen Funden kann man das Grab in den Horizont der Duxer Fibel datieren.

Laténský birituální dvojhrob v Brně-Horních Heršpicích.

Jiří Meduna

Tab. 29.

V zahradě domu č. 109 na Košuličově ulici v Brně-Horních Heršpicích, který stojí osamocen poblíž heršpického nádraží v prostoru mezi břeclavskou a vlárskou /přerovskou/ tratí, byl v souvislosti se stavbou průmyslových objektů ^{1/} prováděn kluboký výkop pro kanalizaci. Při hloubení příkopu narazili dělníci 19. dubna 1961 na lidskou kostru a nález ohlásili ústavu. Při kopání porušili kostře lebku a

část žeber, nenalezli však žádné předměty. Záchranným výzkumem bylo zjištěno, že hrob byl 135 cm hluboký /80 cm připadalo na humus/ a byl zahlouben do spraše. Tvar a rozměry hrobové jámy se nedaly zjistit, protože její hranice ve výkopu kanálu nebyly dělníky respektovány. Podle zachované jižní části lze však usuzovat, že měla tvar obdélníka se zaoblenými rohy. Na dně hrobu ležela kostra v natažené poloze na břiše, orientovaná ve směru SSZ-JJV /hlava na SSZ/, u níž se nenashly žádné předměty. Pod pravým ramenem kostry byla malá jamka o průměru 10 cm, která obsahovala zbytky žárového pohřbu s velmi zajímavými nálezy. Byla to jednak železná spona münsingenského typu a jednak náhrdelník složený z devíti celých a jedné přelomené amforovité perly z bezbarvého průhledného skla, čtyř dvojkonických perel ze stejného skla, jedné perly z modré skelné pasty s bílými bradavkami a modrobílými očky, jedné soudečkovité jantarové perly /rozpadla se/ a 18 kusů provrtaných červených mořských korálů.

Datování hrobu nečiní obtíží, podle spony jej lze bezpečně zařadit do horizontu duchcovské spony. Nález je však zajímavý z několika jiných důvodů. Především máme znovu doloženo, že už v duchcovském horizontu pohřbívali moravští Keltové jak kostrově, tak i žárově^{2/}. Oba pohřby byly nepochybně uloženy současně a tak vedle hrobu z Vícemilic^{3/} známe dnes na Moravě druhý birituální dvoj-hrob. Podle anthropologického určení M. Stloukala patří kostra muži ve věku 20-30 let, v žárovém hrobě byly pak zbytky dětské kostry, které nedovolily přesné určení stáří. Neobvyklá poloha kostry /na břiše/^{4/}, chudoba kostrového pohřbu a naopak bohaté vybavení dětského žárového pohřbu svědčí, že dvojhrob lze opět pokládat za jeden z dokladů pokročilé sociální diferenciacie keltské společnosti^{5/}. Z nálezů jsou nejdůležitější provrtané mořské korály, zjištěné na Moravě v laténském hrobě poprvé^{6/} a skleněné amforovité perly, zatím nejsevernější nález svého druhu^{7/}. Amforovité perly i mořské korály z Brna-Horních Heršpic naznačují, že vliv z oblasti adriatické zasáhl v období duchcovského horizontu až do brněnské kotliny.

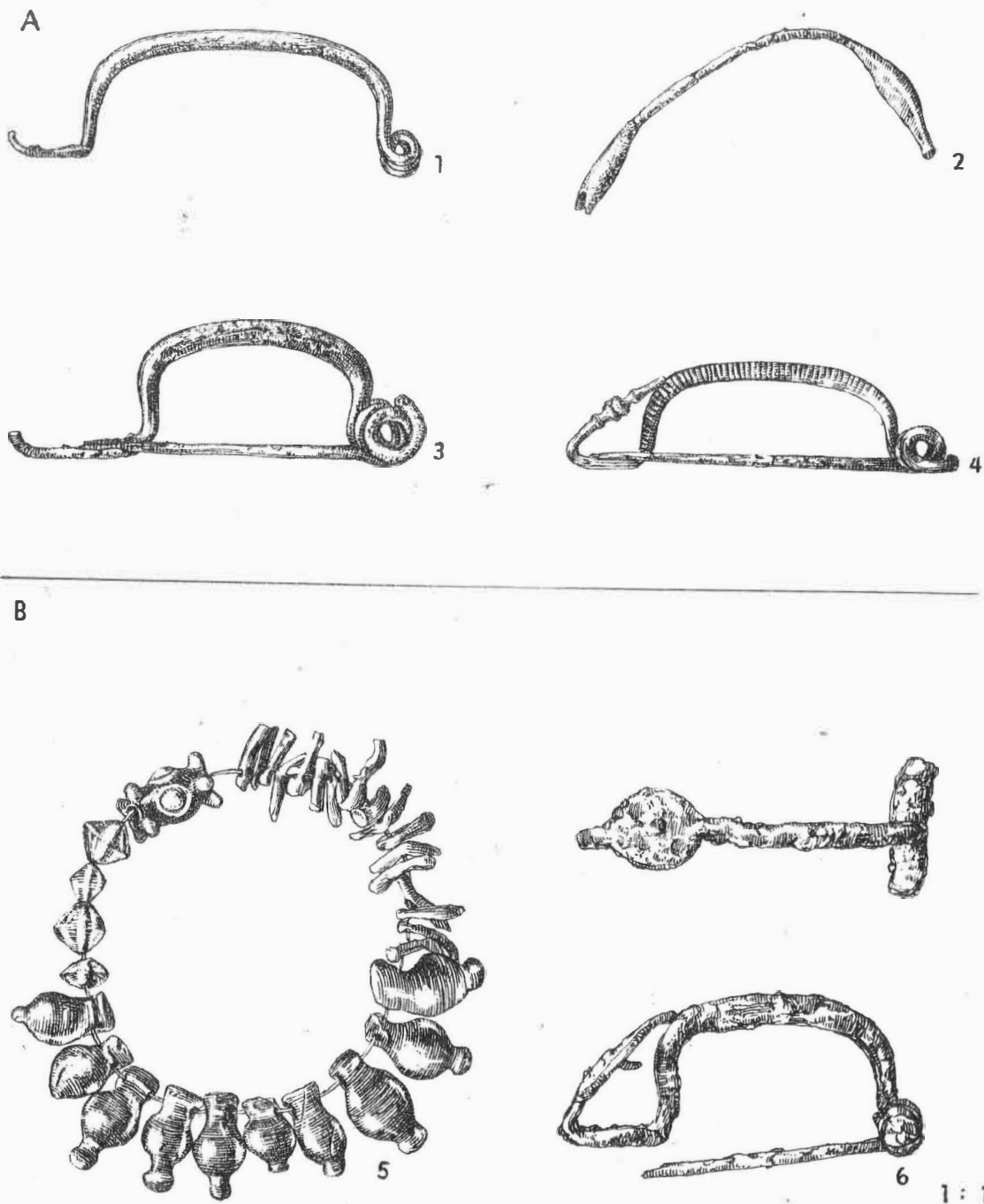
P o z n á m k y:

- 1/ J. Meduna, Zachraňovací výzkum v Brně-Horních Heršpicích, Přehled výzkumů 1960, Brno 1961, 72 ad.
- 2/ Do duchcovského horizontu lze datovat hroby č. 6 a 15 z Mistřína. J. Filip, Keltské pohřebiště v Mistříně a žeh u moravských Keltů, AR V-1953, 335, 337, obr. 161:4,5, obr. 164:1.
- 3/ A. Procházka, Gallská kultura na Vyškovsku, Slavkov 1937, 96.
- 4/ Na břiše ležela kostra v hrobě č. 18 v Křenovicích /A. Procházka l.c., 85/, u níž nebyly rovněž nalezeny žádné milodary.
- 5/ J. Meduna, K otázce dvojhrobů na moravských laténských pohřebištích, Sborník AÚ ČSAV pob. Brno I-1960, 55 a d.
- 6/ Náhrdelník z korálů byl v hrobě č. 7 v Kódsu v Maďarsku. I. Hunyady, Kelták a Kárpátmedencében-Die Kelten im Karpatenbecken, Diss. Pann. Ser. II. 18, Budapest 1942-1944, tab. XI:4; P. Jacobsthal, Early Celtic Art, Oxford 1944, 174, tab. 54:87.
- 7/ I. Hunyady l.c., 41-43, tab. XI:1-3. Na Moravě byly perly nalezeny v Přítlukách

/K. Ludikovský, Pam.arch., v tisku/, na Slovensku ve Sv. Michalu nad Žitavou
/za laskavé sdělení děkuji B. Benadíkovi/.

Latènezeitliches birituales Doppelgrab in Brno Horní Heršpice. Im Garten des Hauses Nr. 109, in der Košulič Gasse in Brno-Horní Heršpice, das im Raume zwischen den Strecken in Richtung nach Břeclav und Vlára steht, wurde im Zusammenhange mit dem Baue von Industrieobjekten^{1/} eine tiefe Kanalgrabung durchgeführt, wobei am 19. IV. 1961 ein latènezeitliches Grab erfasst wurde. Es lag in einer Tiefe von 135 cm unter der Oberfläche, die Grabausmasse liessen sich nicht mehr bestimmen, nach dem erhaltenen südlichen Teile zu schliessen hatte es eine rechteckige Form mit abgerundeten Ecken. Auf dem Boden des Grabes war das Skelett in Streoklage auf dem Bauch liegend beigesetzt, in NNW-SSO /Kopf nach NNW/ Richtung orientiert, Grabbeigaben befanden sich bei diesem keine. Unter der rechten Schulter des Skelettes war eine kleine Grube /Durchmesser 10 cm/, in der Überreste einer Brandbestattung und sehr interessante Funde lagen: eine eiserne Münsinger-Fibel und eine Halskette, bestehend aus 9 ganzen und 1 zerbrochenen amphorenförmigen Perle aus farblosem durchsichtigem Glas, 4 doppelkonischen Perlen aus demselben Glas, 1 Perle aus blauer Glaspaste mit weissen Warzen und blauweissen Augen, einer fässchenförmigen Bernsteinperle/zerfiel/und 18 Stück durchbohrten Meereskorallen.

Die Datierung des Grabes bereitet keine Schwierigkeiten, nach der Fibel kann es verlässlich in den Horizont der Duxer Fibel eingereiht werden. Der Fund ist jedoch aus einigen anderen Gründen interessant. Vor allem haben wir hier von neuem bewiesen, dass in der Zeit des Duxer Horizontes bei den mährischen Kelten Körper-sowie Brandbestattung üblich war^{2/}. Beide Bestattungen waren zweifellos gleichzeitig in das Grab beigesetzt worden, und so kennen wir heute in Mähren, neben dem Grabe aus Vícemilice^{3/}, das zweite birituale Doppelgrab. Nach der anthropologischen Bestimmung von M. Stloukal gehört das Skelett einem Mann im Alter von 20-30 Jahren an, in dem Brandgrab befanden sich Überreste eines Kinderskelettes, die keine genauere Altersbestimmung erlaubten. Die ungewöhnliche Lage des Skelettes /auf dem Bauche/^{4/}, die Ärmlichkeit der Körperbestattung und umgekehrt dagegen die reiche Ausstattung des Kinderbrandgrabes zeugen, dass das Doppelgrab wiederum als ein Beleg der fortgeschrittenen sozialen Differenzierung der keltischen Gesellschaft angesehen werden kann^{5/}. Die wichtigsten Funde sind die durchbohrten Meereskorallen, in einem latènezeitlichen Grabe in Mähren zum erstenmale festgestellt^{6/} und die gläsernen amphorenartigen Perlen, der nördlichste Fund seiner Art^{7/}. Beide Funde zeugen davon, dass der Einfluss aus der adriatischen Region während des Zeitabschnittes der Duxer Fibel bis in das Brünner Becken eingriff.

Tab. 29. A. Domamyslice, okr.Prostějov. Nálezy z laténského kostrového hrobu; B. Brno-Horní Heršpice. Nálezy z laténského birituálního dvojhrobu.- A.Funde aus einem latènezeitlichen Skelettgrab; B. Funde aus einem latènezeitlichen biritualen Doppelgrab.

P ř e h l e d v ý z k u m ů 1961.

- Vydává: Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně,
Stalinovy sady 19/23.
- Odpovědný redaktor: PhDr. et Dr. Sc. Josef Poulík.
- Redaktoři : PhDr. Jiří Říhovský a PhDr. Anna Medunová.
- Překlady: prom.hist R. Tichý a E. Tichá.
- Kresby: B. Ludíková.
- Na titulní stránce: Rozvinutý ornament stříbrného gombíku z hrobu 11
od 7. kostela.
- Vydáno jako rukopis - 350 kusů - neprodejné.